

Door İlhan KARAÇAY:

Amsterdam 10-10-2025

DE EERSTE ERKENNING VAN NEDERLAND VOND NIET IN MÜNSTER, MAAR IN ISTANBOEL PLAATS.

In Münster werd tijdens een ceremonie, bijgewoond door de Koning en de Koningin, beweerd dat Nederland in 1648 voor het eerst internationaal werd erkend.

De leugen van Münster, de onwetendheid van de Koning en het feit dat het Ottomaanse Rijk al in 1612 als eerste Nederland erkende, werden door de krant De Telegraaf genegeerd.

Ook het stilzwijgen van Koning Willem-Alexander, die het belang van de betrekkingen tussen Nederland en Turkije niet heeft begrepen, wekte verbazing.

Historicus Mehmet Tütüncü schreef een brief aan de krant De Telegraaf en legde de onwaarheden in het verdraaide bericht bloot. Maar van de krant kwam geen reactie.

(De Turkse versie van het nieuws staat onderaan.

Haberin Türkçesi en altta.)

Geachte redactie,

Bijgevoegd vindt u mijn artikel over een belangrijk, maar vaak genegeerd hoofdstuk in de Nederlands-Turkse betrekkingen. In tegenstelling tot wat onlangs in De Telegraaf is gepubliceerd, werd de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden niet in 1648 in Münster, maar al in 1612 in Istanbul officieel erkend door het Osmaanse Rijk.

Dit artikel licht toe waarom deze erkenning niet slechts een diplomatiek gebaar was, maar tevens een fundament vormde voor de geboorte van de Nederlandse staat. Het negeren van dit feit betekent niet alleen het wegcijferen van de rol van Turkije, maar ook een onvolledige weergave van de Nederlandse geschiedenis.

Ik hoop dat u dit stuk wilt opnemen of er in ieder geval aandacht aan wilt besteden, zodat het bredere publiek kennis kan nemen van de historische realiteit.

*Met vriendelijke groet,
İlhan Karaçay*

Een van de meest gelezen kranten van Nederland, De Telegraaf, beweerde in haar editie van 23 september 2025, in een artikel over het Haus der Niederlande in Münster, dat Nederland in 1648 voor het eerst als onafhankelijke staat werd erkend. Maar de krant negeerde de leugen van Münster, de onwetendheid van de Koning en het feit dat het Ottomaanse Rijk al in 1612 als eerste Nederland erkende. Terwijl de discussies voortduurden, wekte het in de Turkse publieke opinie ook verbazing dat Koning Willem-Alexander, die bij de ceremonie aanwezig was, deze historische waarheid niet naar voren bracht.

HISTORICUS MEHMET TÜTÜNCÜ SCHREEF EEN BRIEF AAN DE TELEGRAAF EN LEGDE DE VERDRAAIING IN HET BERICHT BLOOT

Historicus Mehmet Tütüncü reageerde fel in zijn brief aan De Telegraaf op deze verdraaiing van de geschiedenis. Tütüncü herinnerde eraan dat de “geboorteakte” van Nederland eigenlijk in Istanboel werd geschreven, en benadrukte dat het Ottomaanse Rijk Nederland in 1612 officieel erkende. Met zijn woorden:

“Als we onze nationale geschiedenis serieus nemen, moeten we erkennen dat de basis van de Nederlandse Republiek niet in Münster, maar in Istanboel werd gelegd.”

Mehmet Tütüncü (links) vertelde, İlhan Karaçay luisterde.

BRIEF VAN MEHMET TÜTÜNCÜ AAN DE TELEGRAAF

Drs. Mehmet Tütüncü

Historicus en specialist Nederlands-Turkse betrekkingen

E-mail: m.tutuncu@gmail.com Tel: 06 24255100

Niet Münster, maar Istanbul: de ware geboorte van Nederland

In de De Telegraaf van 23 september verscheen bij een achtergrondartikel over het “Haus der Niederlande” de stelling dat de Vrede van Münster (Westfalen) centraal staat en dat Nederland in 1648 voor het eerst internationaal als onafhankelijke staat werd erkend. Dit is een hardnekkig maar onjuist standpunt. De officiële erkenning van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden vond plaats in 1612 — niet in Münster, maar in Istanbul (toen: Constantinopel).

Het Ottomaanse Rijk behoorde in het begin van de 17e eeuw tot de machtigste staten ter wereld en stond in voortdurende confrontatie met de Habsburgers — dezelfde dynastie (met vorsten als Karel V en Filips II) waartegen ook de Nederlandse Opstand gericht was. Voor de Ottomanen was de jonge Nederlandse Republiek dus een logische bondgenoot in de strijd tegen een gezamenlijke vijand.

In 1610 stuurde grootvizier Halil Paşa namens sultan Ahmed I een officiële uitnodiging naar de Staten-Generaal om een gezant naar Istanbul te zenden. Twee jaar later reisde Cornelis Haga naar de Ottomaanse hoofdstad en kreeg hij van de sultan niet alleen formele erkenning, maar ook handelsprivileges die de Nederlanden op gelijke voet stelden met Frankrijk en Engeland.

Die erkenning is vastgelegd in een ahidnâme — een door de sultan eenzijdig uitgevaardigd verdrag/akte. In het Nationaal Archief is dat document nog steeds zichtbaar; daarin wordt uitvoerig beschreven dat Nederland een staat is gevormd uit de unie van zeven gewesten en bestuurd door de Staten-Generaal. Dit document

behoort feitelijk tot de geboorteakten van ons land; het dateert ruim dertig jaar vóór de Vrede van Münster.

Terwijl de grote mogendheden van Europa het onafhankelijkheidsstreven van de Nederlanden pas in 1648, na de Tachtigjarige Oorlog, met tegenzin erkenden, deden de Ottomanen dat veel eerder — in 1612 — gedreven door overtuiging en geopolitieke belangen. Dit is een vaak vergeten hoofdstuk van onze geschiedenis en dwingt ons voorbij de gebruikelijke Europa-centrische kijk te kijken.

Als we onze nationale geschiedenis serieus nemen, moeten we erkennen dat de Republiek haar fundamenteën niet alleen in Münster, maar ook in Istanbul vond. Tot zo ver Mehmet Tütüncü.

DAN: DE VERDRAAIING VAN DE TELEGRAAF

Ik kan de foutieve weergave van De Telegraaf niet zomaar laten passeren. Het gaat hier immers niet om een kleinigheid, maar om een historische vervorming die aan het oog van het Nederlandse publiek wordt gepresenteerd.

De feiten liegen er niet om: de eerste erkenning van Nederland kwam van het Ottomaanse Rijk. In 1612 ging Cornelis Haga naar Istanbul, werd hij door sultan Ahmed I ontvangen en werd Nederland formeel erkend — inclusief handelsvrijheden.

Wat doet De Telegraaf?

Door 1648 te bestempelen als “eerste erkenning” negeert men het Ottomaanse handelen en geeft men een onvolledig beeld van de eigen geschiedenis. Het negeren van één van de geboorteakten van ons land is geen geschiedschrijving, maar geschiedvervalsing.

Bovendien betekende die erkenning van het Ottomaanse Rijk voor Nederland niet slechts een diplomatiek gebaar, maar een levensbelangrijke garantie. Terwijl veel Europese staten aarzelden, erkenden de Ottomanen de Nederlanden en stelden gelijke handelsvoorwaarden veilig. Dat vergeten is niet alleen een onderschatting van Turkije, maar ook een ontkenning van onze eigen geschiedenis.

Ik vraag dus: is dit pure onwetendheid, of opzettelijke verdraaiing?

De lezers zullen het zelf beoordelen. Maar één feit staat vast: historische documenten laten zien waar men stond, en deze documenten wijzen erop dat een van de “geboorteakten” van de Republiek der Nederlanden in Istanbul is opgesteld.

Ik zal op dit onderwerp terugkomen. Ik zal stuk voor stuk uitleggen wat Turkije aan Nederland heeft bijgedragen en fragmenten delen uit mijn jarenlang aangespannen strijd met De Telegraaf. Wacht af.

HERINNERING AAN DE WARE FEITEN IS NODIG

In het gepubliceerde bericht waren we getuige van de historische onjuistheden die door de krant De Telegraaf, door kringen rond de Universiteit van Münster en zelfs door de Nederlandse Koning Willem-Alexander werden herhaald. Helaas negeren of verdraaien deze uitlatingen de rol die het Ottomaanse Rijk speelde in het proces van de Nederlandse onafhankelijkheid.

Hier moeten we vooral een paar woorden richten tot de Koning:

Een koning van een land moet degene zijn die de geschiedenis van zijn volk het beste kent. Hoe kan het dat een Koning bij zo'n blunder zwijgt?

Hoe kan het dat hij niet kan zeggen: "Het eerste land dat ons erkende, was het Ottomaanse Rijk"?

Toch hebben documenten, archieven, ambassadeurs die aan het Ottomaanse hof dienden, en zelfs Nederlandse historici dit feit talloze keren aangetoond. Het eerste land dat Nederland als een onafhankelijke staat erkende, was het Ottomaanse Rijk. Dit negeren is niet alleen een historische blunder, maar ook een onrecht tegenover het Nederlandse volk.

Daarom wil ik in de uitgebreide studie die u hieronder zult lezen, nogmaals herinneren aan zowel de historische feiten over de Ottomaans-Nederlandse betrekkingen als de vriendschap die tot op de dag van vandaag voortduurt.

Conclusie en Evaluatie

Sinds de Tachtigjarige Oorlog hebben de betrekkingen tussen het Ottomaanse Rijk, later Turkije, en Nederland diepe sporen nagelaten.

***Het Ottomaanse Rijk speelde een stille maar krachtige rol bij de onafhankelijkheid van Nederland.**

***De ambassade van Cornelis Haga liet zien dat het Ottomaanse Rijk Nederland erkende nog vóór andere Europese landen dat deden.**

***Atatürk en Wilhelmina versterkten deze vriendschap in de moderne tijd.**

***De Turkse arbeidsmigratie gaf de relatie een maatschappelijke dimensie.**

Ja, er zijn hoogte- en dieptepunten geweest. Maar deze relatie van meer dan vier eeuwen is nooit verbroken.

Als slotwoord kan ik zeggen:

Voor ons Turken is Turkije het moederland, en Nederland het vaderland. Aan een Turk met wortels in Nederland vraag je niet: "Wie is belangrijker, je moeder of je vader?" Daarom kunnen wij ook geen keuze maken tussen Turkije en Nederland. Beiden horen bij ons.

Wie is Jan J.B. Kuipers?

Jan J.B. Kuipers werd in 1953 geboren in Zaamslag, in de provincie Zeeland. Hij geldt als een van de meest productieve schrijvers, dichters en historisch onderzoekers van Nederland. Zijn schrijverscarrière begon in de jaren zeventig als journalist, en sindsdien publiceerde hij meer dan tachtig boeken en ruim duizend artikelen, essays en gedichten. Kuipers beweegt zich met gemak tussen fictie en non-fictie. Hij schreef sciencefiction, fantastische verhalen, jeugdromans en historische studies, vaak met bijzondere aandacht voor de geschiedenis, het erfgoed en de volkscultuur van Zeeland.

In 2005–2006 was Kuipers stadsdichter van Middelburg. In die periode schreef hij gedichten waarin hij de geschiedenis en het leven aan zee van de stad bezong. Niet alleen zijn literaire werk, maar ook zijn inzet voor regionale geschiedschrijving hebben hem een vaste plaats gegeven binnen het Nederlandse culturele leven. Door zijn werk als redacteur, publicist en populair-historisch schrijver weet hij wetenschappelijke kennis en toegankelijk taalgebruik op een unieke manier te verbinden.

NEDERLAND – TURKIJE BETREKKINGEN: VAN DE TACHTIGJARIGE OORLOG TOT VANDAAG

De officiële start van de diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Turkije gaat 414 jaar terug. Maar in werkelijkheid reiken de wortels van deze relaties veel verder, bijna duizend jaar terug in de tijd. Toch zult u in Nederlandse schoolboeken geen enkele regel vinden over deze historische vriendschap. Terwijl de banden tussen het Ottomaanse Rijk en Nederland zo diep waren, dat zij niet alleen tot diplomatieke correspondentie beperkt bleven, maar ook het lot van beide volkeren rechtstreeks beïnvloedden.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog, waarin de Nederlanders vochten voor onafhankelijkheid van Spanje, kwam de grootste steun van het Ottomaanse Rijk. De toenmalige Ottomaanse sultan, Süleyman de Grote (Kanuni Sultan Süleyman), beloofde de protestantse opstandelingen zowel militaire als financiële steun. Daarom klonk onder de rebellerende protestanten in Nederland steeds weer de slogan:

“Liever Turks dan Paaps.”

Deze uitspraak geldt nog steeds als een van de meest opvallende bewijzen van de historische verbondenheid tussen de twee landen. Zonder de Ottomanen zou Nederland misschien nooit hebben bestaan, en zouden de Nederlanders nu Spaans spreken. In dat geval zouden wij Turken waarschijnlijk nooit naar Nederland zijn geëmigreerd. En ik, İlhan Karaçay, zou misschien zelfs mijn huidige vrouw, kinderen en kleinkinderen niet hebben gehad.

Ik breng deze historische feiten naar voren als onderzoeker, maar het geeft mij ook grote vreugde om te zien dat een scholier die in Nederland is opgegroeid dezelfde onderwerpen heeft onderzocht en tot dezelfde conclusies is gekomen. Want ook de jongere generaties ontdekken de rol van de Ottomanen in de Nederlandse onafhankelijkheid en voelen hoe waardevol deze vriendschap is.

De Tachtigjarige Oorlog en Ottomaanse Steun

In 1555 deed keizer Karel V afstand van de troon en droeg hij de macht over aan zijn zoon Filips II. Filips II, die de Spaanse troon besteeg, voerde een streng beleid in lijn met zijn strikte katholieke overtuigingen. Dit werd door het Nederlandse volk slecht ontvangen. Filips II probeerde Nederland op afstand te regeren en stelde daarvoor landvoogden aan, waaronder zijn halfzus Margaretha van Parma.

Maar de opkomende protestantse beweging bood steeds sterker weerstand tegen het katholieke Spanje. Tijdens de Beeldenstorm van 1566 vielen protestanten katholieke kerken en beelden aan, als opstand tegen de religieuze onderdrukking. Toen klonk opnieuw de beroemde leus:
“Liever Turks dan Paaps.”

Deze woorden toonden aan dat de protestanten de islamitische Ottomanen meer prefereerden dan de katholieke Spanjaarden. Dit bericht bereikte zelfs het Ottomaanse hof. Süleyman de Grote beloofde militaire en financiële steun aan de Nederlandse opstandelingen. Daarmee begon de Ottomaans-Nederlandse relatie.

Filips II stuurde de hertog van Alva met 10.000 soldaten naar Nederland om de opstand neer te slaan. Maar diens wrede beleid kon het verzet niet breken, integendeel: de protestanten raakten erdoor nog vastberadener. De opstandelingen werden “Geuzen” genoemd.

De Slag bij Heiligerlee in 1568 betekende het officiële begin van de Tachtigjarige Oorlog. Met hulp van de “watergeuzen” vielen de opstandelingen Spaanse schepen aan. Op 1 april 1572 werd Brielle veroverd, wat de opstand een grote morele boost gaf. Daarna volgden steden als Alkmaar, Leiden en Haarlem.

In 1584 werd Willem van Oranje, de leider van het verzet (en later bekend als “Vader des Vaderlands”), vermoord. Maar zijn strijd ging door onder leiding van zijn zoon

Maurits. In 1588 splitste Nederland zich feitelijk in tweeën: het zuiden bleef in Spaanse handen, maar het noorden verklaarde zich onafhankelijk als Republiek.

De Republiek bleef steun ontvangen van het Ottomaanse Rijk. Tijdens de Slag bij Zeeland in 1599 stuurden de Ottomanen zo'n 1500 soldaten om de Nederlanders te helpen. Er wordt zelfs verteld dat de Ottomanen tulpen meenamen, die in Zeeland werden geplant. Toen de Spanjaarden dit zagen, beseften ze dat Nederland een bondgenootschap had met de Ottomanen en trokken zich terug. Ter herinnering aan deze steun gaf prins Maurits de naam "Turkeye" aan een regio in Zeeland.

Aan het eind van de 1590er jaren kreeg de Ottomaanse steun ook een diplomatiek karakter. Grootvizier Halil Pasha nodigde persoonlijk een Nederlandse gezant uit naar Istanboel. Vervolgens stuurde Nederland Cornelis Haga als zijn eerste officiële ambassadeur naar de Ottomanen.

Terwijl veel Europese landen de Republiek pas bij de Vrede van Münster in 1648 officieel erkenden, had het Ottomaanse Rijk Nederland al veel eerder als onafhankelijke staat geaccepteerd. Dit toont hoe bijzonder de Ottomaans-Nederlandse relatie was.

Süleyman de Grote en Willem van Oranje

Süleyman werd op 6 november 1494 in Trabzon geboren als zoon van Selim I. Hij kreeg een uitstekende opleiding en groeide uit tot een leider die zowel in de politiek als in de militaire strategie uitblonk. In 1520 besteeg hij de troon. Niet alleen breidde hij het Ottomaanse Rijk aanzienlijk uit, hij werd ook een bepalende macht in de Europese politiek. Westerse historici noemden hem "Süleyman de Prachtlievende" of "de Grote Turk".

Voor Nederland was zijn steun tijdens de Tachtigjarige Oorlog van groot belang. Zijn hulp beperkte zich niet tot materiële en militaire middelen, maar gaf ook morele en strategische steun. Zelfs de verhalen over de Ottomaanse tulpen die Spaanse soldaten angst inboezemden, onderstrepen dit symbolisch.

Cornelis Haga en de Ottomaans-Nederlandse Diplomatie

In 1612 stuurde Nederland Cornelis Haga als eerste officiële ambassadeur naar het Ottomaanse Rijk. Zijn aankomst in Istanboel betekende niet alleen een diplomatiek bezoek, maar ook de erkenning van Nederland als onafhankelijke staat op het wereldtoneel.

Dit verliep niet zonder weerstand. De Franse, Engelse en Venetiaanse ambassadeurs in Istanboel verzetten zich tegen de erkenning van Nederland, omdat de Ottomaanse handelsprivileges (kapitulaties) hun belangen zouden schaden. Ze probeerden dit zelfs met steekpenningen te verhinderen.

Maar grootvizier Halil Pasha koos de kant van de Nederlanders. Hij betaalde zelfs 3000 gouden munten uit eigen zak voor de geschenken die Haga volgens het protocol moest aanbieden. Ook de grote soefi Aziz Mahmud Hüdayî speelde een rol: toen Haga hem in Üsküdar eer bewees, gaf Hüdayî zijn zegen dat de Nederlanders capitulaties zouden krijgen.

Op 1 mei 1612 werd Haga door sultan Ahmed I ontvangen. Hij hield een Latijnse toespraak en de sultan schonk hem rijkelijke eerbewijzen. Kort daarna verleende het Ottomaanse Rijk officieel handelsrechten aan Nederland. Daarmee werd het Ottomaanse Rijk de eerste grootmacht die Nederland als onafhankelijke staat erkende. Pas in 1648 zouden de andere Europese landen volgen.

Hoewel Haga's missie aanvankelijk tijdelijk bedoeld was, bleef hij maar liefst 27 jaar in het Ottomaanse Rijk.

Van de Republiek tot Heden: Nederlands-Turkse Betrekkingen

Atatürk en de Republiek

In 1923 werd de Republiek Turkije opgericht onder leiding van Mustafa Kemal Atatürk. Koningin Wilhelmina stuurde hem een felicitatieboodschap. In 1924 werd een vriendschapsverdrag gesloten, en in 1934 werd de Turks-Nederlandse Vriendschapsvereniging opgericht.

Arbeidsmigratie en Turken in Nederland

Vanaf de jaren zestig kwamen Turkse arbeiders naar Nederland. Eerst als “gastarbeiders”, maar al snel volgden hun gezinnen. Vandaag de dag wonen er meer dan 600.000 mensen van Turkse afkomst in Nederland, waarvan 400.000 met de Nederlandse nationaliteit. Inclusief onofficiële cijfers loopt het aantal op tot 700.000.

Turken bleven niet alleen arbeiders, maar droegen ook met hun ondernemerschap bij aan de economie. In 2025 zijn er bijna 30.000 Turkse ondernemers actief.

De Diplomatieke Crisis van 2017

In maart 2017 kregen Turkse ministers geen toestemming om in Nederland toespraken tot Turkse Nederlanders te houden. In Rotterdam volgden protesten en harde woorden werden uitgewisseld tussen president Erdoğan en premier Rutte. De crisis duurde kort; daarna normaliseerden de betrekkingen zich weer.

HOLLANDA’NIN İLK TANINIŞI MÜNSTER’DE DEĞİL İSTANBUL’DA GERÇEKLEŞMİŞTİR.

Münster’de, Kral ve Kaliçe’nin katıldığı törende, Hollanda’nın ilk kez 1648’de Uluslararası alanda tanındığı iddia edildi.

Münster’in yalanını, Kral’ın bilinçsizliğini, 1612’de Hollanda’yı ilk tanıyan Osmanlı gerçeğini, De Telegraaf gazetesi görmezden geldi.

Hollanda ile Türkiye ilişkilerinin önemini kavrayamamış olan Kral Willem Alexander’in sessizliği de şaşkınlık yarattı.

Tarih araştırmacısı Mehmet Tütüncü De Telegraaf gazetesine mektup yazarak, çarpıtma haberdeki gerçek dışılığı ortaya serdi.

İlhan KARAÇAY yazdı:

Hollanda’nın en çok okunan gazetelerinden De Telegraaf, 23 Eylül 2025 tarihli sayısında Münster’deki Haus der Niederlande hakkında yayımladığı haberde, Hollanda’nın 1648’de bağımsız bir devlet olarak ilk kez tanındığını ileri sürdü. Ancak gazete, Münster’in yalanını, Kral’ın bilinçsizliğini, 1612’de Hollanda’yı ilk tanıyan Osmanlı gerçeğini görmezden geldi.

Tartışmalar sürerken, törende hazır bulunan Kral Willem Alexander’in bu tarihî gerçeği dile getirmemesi ise Türk kamuoyunda şaşkınlık yarattı.

Mehmet Tütüncü (solda) anlattı, İlhan Karaçay dinledi.

Drs. Mehmet Tütüncü

Tarihçi ve Hollanda-Türk Tarihi İlişkileri Uzmanı

E-posta: m.tutuncu@gmail.com Tel: 0624255100

Münster değil, İstanbul: Hollanda'nın gerçek doğuşu

“23 Eylül tarihli De Telegraaf gazetesinde, “Haus der Niederlande” hakkındaki bir arka plan yazısında, Münster Barışı'nın merkezde olduğu ve Hollanda'nın 1648 yılında ilk kez uluslararası alanda bağımsız devlet olarak tanındığı ileri sürülmüştü. Bu, ısrarla yinelenen ama yanlış bir görüştür. Yedi Birleşik Hollanda Cumhuriyeti'nin resmî tanınması 1612 yılında gerçekleşmiştir – Münster'de değil, İstanbul'da (o zamanki adıyla Konstantinopolis'te).

Osmanlı İmparatorluğu, 17. yüzyılın başlarında dünyanın en güçlü devletlerinden biriydi ve Habsburglarla sürekli bir mücadele içindeydi. İşte tam da Hollanda İsyanı'nın yöneldiği aynı Habsburg hanedanı – V. Karl ve II. Felipe gibi hükümdarların hanedanıydı. Dolayısıyla Osmanlılar için genç Hollanda Cumhuriyeti, ortak bir düşmana karşı mücadelede mantıklı bir müttefikti.

1610 yılında, sadrazam Halil Paşa, Sultan I. Ahmed adına, Hollanda Genel Meclisi'ne (Staten-Generaal) İstanbul'a bir elçi göndermeleri için resmî davet yolladı. İki yıl sonra Cornelis Haga Osmanlı başkentine gitti ve sultandan yalnızca resmî tanıma değil, aynı zamanda Hollanda'yı Fransa ve İngiltere ile eşit düzeye koyan ticari ayrıcalıklar da elde etti.

Bu tanıma, bir ahidnâme – sultanın tek taraflı bildirisi – ile belgelendi. Bugün hâlâ Ulusal Arşiv'de görülebilen bu belgede, Hollanda'nın yedi eyaletin birleştiği ve Genel Meclis'in yönettiği bir devlet olarak ayrıntılı biçimde tanımlanmış olması dikkat çekicidir. Aslında bu belge, ülkemizin doğum belgelerinden biridir; Münster Barışı'ndan otuz yıldan fazla bir süre öncesine aittir.

Avrupa'nın büyük güçleri, Hollanda'nın bağımsızlığını ancak 1648'de, seksen yıl savaşımdan sonra isteksizce tanırken, Osmanlılar bunu çok daha önce – 1612'de –

inançla ve jeopolitik çıkar gereği yapmışlardır. Bu, tarihimizin unutulmuş bir bölümüdür ve bizi alışıldık Avrupa merkezli bakış açısının ötesine bakmaya zorlamaktadır.

Eğer ulusal tarihimizi ciddiye alıyorsak, kabul etmeliyiz ki, Hollanda Cumhuriyeti'nin temeli, Münster'de değil, İstanbul'da atılmıştır.”

Mehmet Tütüncü'nün mektubu bu kadar.

ŞİMDİ GELELİM DE TELEGRAAF'IN ÇARPITMASINA

De Telegraaf'ın Münster merkezli anlatısı sadece bir tarih detayı değil; kamuoyuna sunulan bir gerçeklik kurgusudur ve bu kurgunun doğrulanması gerekiyor. Oysa belgeler apaçık: Hollanda'yı ilk resmî olarak tanıyan devlet Osmanlı İmparatorluğu'dur. 1612 yılında Cornelis Haga'nın İstanbul'a gidip Sultan I. Ahmed tarafından kabulü ve alınan ahidnâme, bugün hâlâ Ulusal Arşiv'de görülebilen bir belgeyle teyit edilir. Bu tanıma yalnızca siyasal değil, aynı zamanda ticari anlamda da eşitlik ve güvence sağlamıştır.

De Telegraaf ise 1648'i “ilk tanıma” olarak sunarak hem Osmanlı'nın rolünü görmezden geliyor hem de Hollanda tarihinin önemli bir parçasını yok sayıyor. Bu, basit bir yanlış bilinçten öte; halkın belleğini şekillendiren bir anlatının tahrifidir. Osmanlı'nın 1612'deki tanınması, Avrupa'nın birçok gücünün tereddüt ettiği bir dönemde Hollanda için hayati jeopolitik ve ekonomik sonuçlar doğurmuştur — bunu es geçmek, Türkiye'yi küçümsemek olduğu kadar Hollanda'nın kendi tarihine de haksızlıktır.

Peki bu bilinçli bir çarpıtma mı, yoksa gaflet mi? Okuyucuların kendisi değerlendirecektir. Ancak tek bir gerçek sabittir: tarih belgeleri nerede durduğunu gösterir ve bu belgeler Hollanda Cumhuriyeti'nin “doğum” kayıtlarından birinin İstanbul'da yazıldığını işaret eder. Konuyu takip edeceğim; De Telegraaf'ın hatasını belge ve argümanlarla ortaya koyacağım ve Türkiye'nin Hollanda'ya sağladığı somut katkıları adım adım göstereceğim.

GERÇEKLERİN HATIRLATILMASI GEREKİR

Yayınlanan haberde, De Telegraaf gazetesi, Münster Üniversitesi çevreleri ve bizzat Hollanda Kralı Willem-Alexander tarafından dile getirilen tarihî yanlışlara tanık olduk. Ne yazık ki bu söylemler, Hollanda'nın bağımsızlık sürecinde Osmanlı'nın oynadığı rolü göz ardı etmekte, hatta çarpıtmaktadır.

Burada özellikle Kral'a iki çift söz söylemek gerekiyor:

Bir ülkenin kralı, kendi milletinin tarihini en iyi bilen kişi olmalıdır. Nasıl olur da bir Kral, böyle bir gaf karşısında sessiz kalır?

Nasıl olur da “Bizi ilk tanıyan ülke Osmanlı İmparatorluğu'dur” diyemez?

Oysa belgeler, arşivler, Osmanlı sarayında görev yapan büyükelçiler ve bizzat Hollanda tarihçileri bu gerçeği defalarca ortaya koymuştur. Hollanda'yı bağımsız bir devlet olarak tanıyan ilk ülke Osmanlı'dır. Bunu görmezden gelmek, sadece bir tarih gafı değil, aynı zamanda Hollanda halkına karşı bir haksızlıktır.

İşte bu nedenle, aşağıda okuyacağınız geniş çalışmada, hem Osmanlı-Hollanda ilişkilerinin tarihî gerçeklerini hem de günümüze uzanan dostluğu bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Aşağıdaki yazıyı ben, İlhan Karaçay olarak kaleme aldım ama, aynı zamanda, Hollanda'da yetişmiş bir okul öğrencisinin de aynı tarihî olayları araştırıp aynı sonuçlara ulaşmış olması, bana büyük umut verdi. Çünkü bu, genç kuşakların da Osmanlı'nın Hollanda bağımsızlığındaki rolünü ve iki ülke arasındaki dostluğun değerini fark ettiğini gösteriyor.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Seksen Yıl Savaşı'ndan bugüne, Osmanlı ve Türkiye'nin Hollanda ile ilişkileri derin izler bırakmıştır.

*Osmanlı, Hollanda'nın bağımsızlığında sessiz ama güçlü bir rol oynamıştır.

*Cornelis Haga'nın elçiliği, Osmanlı'nın Hollanda'yı Avrupa'dan önce tanıdığını göstermiştir.

*Atatürk ve Wilhelmina, modern dönemde bu dostluğu güçlendirmiştir.

*Türk işçi göçü, ilişkilerin toplumsal boyutunu oluşturmuştur.

Evet, inişler çıkışlar olmuştur. Ama dört asrı aşan bu ilişki hiçbir zaman kopmamıştır.

Son söz olarak diyebilirim ki:

Biz Türkler için Türkiye ana vatan, Hollanda baba vatanıdır. Hollanda'daki bir Türk kökenliye, "Annen mi, baban mı daha önemli?" diye sorulmaz. İşte bu yüzden bizler de Hollanda ile Türkiye arasında seçim yapamayız. İkisi de bizimdir.

Jan-JB Kuipers kimdir?

1953 yılında Hollanda'nın Zeeland bölgesindeki Zaamslag kasabasında doğan Jan J.B. Kuipers, ülkesinin en üretken yazarlarından, şairlerinden ve tarih araştırmacılarından biridir. 1970'li yıllarda gazetecilikle başladığı yazı hayatında,

bugüne dek seksenin üzerinde kitap ve bini aşkın makale, deneme ve şiir yayımlamıştır. Kuipers’in eserleri hem kurgu hem de kurgu dışı alanlarda geniş bir yelpazeye yayılır. Bilimkurgu, fantastik edebiyat, gençlik romanı ve tarih araştırmaları gibi farklı türlerde kalem oynatmış; özellikle Zeeland bölgesinin tarihi, kültürel mirası, suyla mücadelesi ve halk gelenekleri üzerine yaptığı çalışmalarla tanınmıştır.

2005–2006 yıllarında Middelburg kentinin “şehir şairi” (stadsdichter) olarak görev yapan Kuipers, bu dönemde yazdığı şiirlerde de kent tarihini ve denizle iç içe yaşamı işlemiştir. Yalnızca edebî eserleriyle değil, bölgesel tarih bilincine yaptığı katkılarla da Hollanda kültür hayatında önemli bir yere sahiptir. Kuipers, editörlük çalışmaları, dergilerdeki yazıları ve popüler tarih kitaplarıyla, hem akademik hem de halka dönük anlatımı başarıyla birleştiren bir kalem olarak anılmaktadır.

HOLLANDA – TÜRKİYE İLİŞKİLERİ: SEKSEN YIL SAVAŞI’NDAN BUGÜNE

Hollanda ile Türkiye arasındaki diplomatik ilişkilerin resmî başlangıcı 414 yıl öncesine dayanır. Ama aslında bu ilişkilerin kökleri çok daha eskilere, neredeyse bin yıl öncesine kadar uzanır. Ne var ki Hollanda’daki okul kitaplarında bu tarihî dostluğa dair tek satır bile bulamazsınız. Oysa Osmanlı İmparatorluğu ile Hollanda arasında öylesine derin bağlar olmuştur ki, bu bağlar sadece diplomatik yazışmalarla sınırlı kalmamış, bizzat iki milletin kaderini etkilemiştir.

Nitekim, Seksen Yıl Savaşı sırasında, İspanya’ya karşı bağımsızlık mücadelesi veren Hollandalıların yanında en büyük desteği Osmanlı İmparatorluğu vermiştir. O dönemin Osmanlı Sultanı, Kanuni Sultan Süleyman, Protestan isyancılara hem askerî hem de mali destek sözü vermiştir. İşte bu yüzden, Hollanda’da ayaklanan Protestanların dilinden şu slogan düşmüyordu:

“Papaz olmaktansa Türk olmayı tercih ederim.”

Bu söz, bugün bile iki ülke arasındaki tarihî yakınlığın en çarpıcı göstergelerinden biridir. Eğer Osmanlılar olmasaydı, belki bugün Hollanda diye bir devlet olmayacak, Hollandalılar İspanyolca konuşuyor olacaktı. Bu durumda biz Türkler de bugün Hollanda’ya göç etmemiş olacaktık. Hatta ben, İlhan Karaçay olarak, belki bugünkü eşime, çocuklarıma ve torunlarıma da sahip olamayacaktım.

Bu tarihî gerçekleri bir araştırmacı olarak ben dile getiriyorum. Ama aynı zamanda, Hollanda’da büyümüş bir okul öğrencisinin de aynı konuları araştırdığını ve aynı sonuçlara ulaştığını görmek bana büyük mutluluk verdi. Çünkü genç kuşaklar da Osmanlı’nın Hollanda bağımsızlığında oynadığı rolü fark ediyor ve bu dostluğun ne kadar değerli olduğunu hissediyorlar.

Seksen Yıl Savaşı ve Osmanlı Desteği

1555 yılında Kutsal Roma İmparatoru V. Karl, tahtını bırakarak yönetimi oğlu II. Felipe'ye devretti. İspanya tahtına oturan II. Felipe, katı Katolik inançları doğrultusunda sert bir yönetim uygulamaya başladı. Bu baskıcı tutum, Hollanda halkı tarafından hoş karşılanmadı. II. Felipe, Hollanda topraklarına doğrudan ilgi göstermek yerine, ülkeyi uzaktan yönetmeye çalıştı. Bunun için de yöneticiler ve valiler atadı; yarı kız kardeşi Margaretha van Parma'yı Hollanda genel valisi yaptı.

Ama Hollanda'da yükselen Protestan hareketi, Katolik İspanya'ya karşı giderek daha güçlü bir şekilde direnişe geçti. 1566 yılında başlayan Beeldenstorm (İkonoklazm) sırasında Protestan halk, Katolik kiliselerine ve heykellerine saldırarak dini baskıya başkaldırdı. İşte o dönemde dillere pelesenk olan slogan şuydu:

“Papaz olmaktansa Türk olmayı tercih ederim.”

Bu söz, Protestanların, Katolik İspanyollardansa Osmanlıların Müslüman kimliğini daha tercih edilir bulduklarını gösteriyordu. Bu mesaj Osmanlı sarayına kadar ulaştı. Kanuni Sultan Süleyman, Hollandalı isyancılara askerî ve mali yardım sözü verdi. İşte bu andan itibaren Osmanlı-Hollanda ilişkileri başlamış oldu.

II. Felipe ise isyanı bastırmak amacıyla en güçlü komutanlarından biri olan Alba Dükü'nü, 10.000 kişilik bir orduyla Hollanda'ya gönderdi. Alba Dükü'nün katı ve zalim politikaları halkın direnişini durduramadı, tam tersine Protestanları daha da hırslandırdı. Bu dönemde Protestan direnişçilerine “Geuzen” adı verildi.

1568'deki Heiligerlee Savaşı, Seksen Yıl Savaşları'nın resmî başlangıcı oldu. Direnişçiler, denizci “su geuzenleri”nin de yardımıyla İspanyol gemilerine saldırılar düzenledi. 1 Nisan 1572'de Brielle'nin ele geçirilmesi, direnişin moralini artırdı. Ardından Alkmaar, Leiden ve Haarlem gibi önemli şehirler de İspanyollardan alındı.

1584'te, Hollanda direnişinin lideri Willem van Oranje (Hollanda'nın Babası) suikast sonucu öldürüldü. Ancak mücadelesi yarım kalmadı; oğlu Maurits önderliğinde devam etti. 1588 yılında Hollanda, fiilen ikiye ayrıldı: Güney Hollanda İspanya'nın elinde kaldı, kuzeydeki bölgeler ise “Cumhuriyet” adıyla bağımsızlık ilan etti.

Cumhuriyet, Osmanlı'nın desteğini almaya devam etti. 1599 yılında Zeeland Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu, Hollandalılara askerî yardım gönderdi. Yaklaşık 1500 Osmanlı askeri, Zeeland'ın İspanyollardan kurtarılmasına katkı sağladı. Osmanlı'dan getirilen laleler, Zeeland yakınlarında ekildi. Bunu gören İspanyollar, Hollanda'nın Osmanlı ile ittifak içinde olduğunu anlayarak geri çekildi. Bu desteğin hatırası olarak Prens Maurits, Zeeland'daki bir bölgeye “Turkeye” adını verdi.

1590'ların sonuna gelindiğinde, Osmanlı desteği yalnızca askeri değil, diplomatik boyuta da taşındı. Osmanlı veziri Halil Paşa, Hollanda elçisini bizzat İstanbul'a

davet etti. Bunun üzerine Hollanda, Cornelis Haga'yı ilk resmî büyükelçisi olarak Osmanlı'ya gönderdi.

Hollanda Cumhuriyeti, Avrupa'daki birçok devlet tarafından ancak 1648'deki Münster Barışı ile resmen tanınırken, Osmanlı çok daha önce Hollanda'yı bağımsız bir devlet olarak kabul etmişti. Bu, Osmanlı-Hollanda ilişkilerinin ne kadar özel olduğunu gösteren önemli bir ayrıntıdır.

Kanuni Sultan Süleyman ve Willem van Oranje'nin Etkileri

Kanuni Sultan Süleyman, 6 Kasım 1494'te Trabzon'da doğdu. Babası, Osmanlı İmparatorluğu'nun dokuzuncu padişahı Yavuz Sultan Selim'di. Adını peygamber Süleyman'dan alan Kanuni, küçük yaşta iyi bir eğitim gördü; hem siyasî hem de askerî alanda bilgili bir lider olarak yetişti.

1520'de tahta çıkan Kanuni, sadece Osmanlı topraklarını genişletmekle kalmadı, aynı zamanda Avrupa'nın siyaset sahnesinde de belirleyici bir güç oldu. Batılı tarihçiler ona "Muhteşem Süleyman" veya "Büyük Türk" unvanını verdiler.

Hollanda açısından önemi ise, Seksen Yıl Savaşı sırasında Protestan isyancılara verdiği destekle ortaya çıktı. Osmanlı yardımı, yalnızca askeri malzemeler veya mali kaynaklarla sınırlı kalmadı; aynı zamanda moral ve stratejik katkılar da sağladı. Hatta Osmanlı'dan getirilen lalelerin, Hollanda'daki İspanyol askerlerini bile ürküttüğü anlatılır.

Cornelis Haga ve Osmanlı-Hollanda Diplomatik İlişkileri

1612 yılında Hollanda, Cornelis Haga'yı Osmanlı'ya ilk resmî büyükelçisi olarak gönderdi. Haga'nın İstanbul'a varışı, sadece bir diplomatik ziyaret değildi; aynı zamanda Hollanda'nın dünya sahnesinde bağımsız bir devlet olarak tanınmasının da başlangıcıydı.

Haga'nın işi kolay değildi. İstanbul'da görev yapan Fransız, İngiliz ve Venedik elçileri, Hollanda'nın elçi olarak kabul edilmesine karşı çıktılar. Çünkü Osmanlı'nın Hollanda'ya vereceği kapitülasyonlar (ticaret imtiyazları), bu ülkelerin çıkarlarına zarar verecekti. Hatta Fransız ve Venedikli elçiler, Osmanlı sarayındaki yetkililere rüşvet vererek Hollanda'nın tanınmasını engellemeye çalıştılar.

Ancak Osmanlı veziri Halil Paşa, Hollandalıların yanında durdu. Hatta Haga'nın Osmanlı protokolüne uygun hareket etmesi için kendi cebinden 3000 altın vererek, vezirlere dağıtılacak hediyelerin alınmasına yardım etti.

Bu süreçte bir başka önemli isim ise, dönemin büyük mutasavvıfı Aziz Mahmud Hüdayî idi. Haga, Üsküdar'daki dergâhında Hüdayî'yi ziyaret edip saygı gösterince, Hüdayî de Hollandalılara kapitülasyon verileceğine dair güvence verdi.

1 Mayıs 1612’de Sultan I. Ahmed’in huzuruna çıkarılan Haga, Latince bir konuşma yaparak Osmanlı’ya dostluk mesajı verdi. Sultan’ın Haga’yı beğenmesi üzerine, ona hil’atlar (şeref kaftanları) giydirildi. Çok geçmeden Hollanda’ya resmî kapitülasyonlar verildi.

Böylece Osmanlı, Hollanda’yı bağımsız bir devlet olarak tanıyan ilk büyük güç oldu. Avrupa’nın diğer ülkeleri Hollanda’yı ancak 1648’deki Münster Barışı ile tanıyacaktı.

Cornelis Haga’nın İstanbul’daki büyükelçiliği kısa süreli planlanmıştı ama o tam 27 yıl boyunca Osmanlı topraklarında kaldı.

Cumhuriyet’ten Günümüze Hollanda-Türkiye İlişkileri

Atatürk ve Cumhuriyet Dönemi

1923’te Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Türkiye Cumhuriyeti kuruldu. Kraliçe Wilhelmina, Atatürk’e tebrik mesajı gönderdi. 1924’te iki ülke arasında dostluk antlaşması imzalandı. 1934’te Atatürk ve Wilhelmina, Türk-Hollanda Dostluk Derneğini kurdu.

İşçi Göçü ve Türkler

1960’larda başlayan işçi göçüyle Hollanda’ya gelen Türkler, kısa sürede kalıcı oldu. Önce “misafir işçi” idiler; sonra ailelerini getirdiler. Bugün Hollanda’da yaşayan Türklerin sayısı 600 bini aşmıştır. Bunların 400 bini Hollanda vatandaşıdır. Resmî olmayanlarla birlikte sayı 700 bini bulur.

Türkler sadece işçi olarak kalmadılar; girişimcilik ruhlarıyla ekonomiye de katkı sağladılar. 2025 itibarıyla 30 bine yakın Türk girişimci vardır.

2017 Diploması Krizi

Mart 2017’de, Türk bakanların Hollanda’da vatandaşlara hitap etmesine izin verilmedi. Rotterdam’da protestolar yaşandı. Erdoğan ile Rutte arasında sert sözler sarf edildi. Kriz kısa süreli oldu; ilişkiler yeniden normalleşti.